

מסורת הש"ס

ה"ג **והסניא שמין אס המחזירין ללוקה**. ובתוספתא דכתובות היא שניה מכר הבן ומת האב אס יש בנכסים מחזירים לקרקעות שמין לו ולעיל מינה קמני הכותב כל נכסיו לבנו לרץ שיכתוב מהיום ולאחר מיתה ופירושה הכותב כל נכסיו מהיום ולאחר מיתה לבנו והלך אותו הבן ומכר הנכסים הללו בחיי אביו ואחר זמן מת האב וזה הלוקח צמה שמכר לו בגופה של קרקע ואס יש בנכסים פירות מחזירין לא וזה הלוקח אלא בגופה ל'יורשין'; ומשני **כאן צבנו**. מתני' שכתב לבנו ולא ממכר לאחר בחיי האב דדעתו של אדם קרוצה אצל בנו כדמפרש לקמיה דלדעת כן חקני ליה גופא לאחר מיתה עס פירות המחזירין דלמיז דכו איהו גופיה ולא לדעת כן שזכה בזה הלוקח מבנו בחייו אי נמי הבן עצמו לא חקני ללוקח דהוא אחר אלא הנוף ולא הפירות אע"ג דמחזירין: **כאן צאחר**. שמכרו הבן לאחר בחיי האב וה"ה אס כתבו האב לאחר מהיום ולאחר מיתה שאין לו חלק צבנו צמחזירין: **במתני'** הניה צניס גדולים וקטנים. דללא כתב נכסי' מיירי: **מספרניסין**. לבוש וכסות: **נוונין**. מוונות ממש. ולפי שפרנסת הגדולים מרובין מפרנסת הקטנים ומוון הקטנים וטפולן מרובה משל גדולים לכך הולרץ לומר שהקטנים מעבדין על הגדולים מלהתפרנס והגדולים מעבדין על הקטנים מליוון מתפוסת הבית אלא חולקין צבשה ויתפרנס ויוון כל אחד מחלקו: **נשאו גדולים**. נשים ועשו לרבי חופה מתפוסת הבית לאחר מיתת אביהן קודם חלוקה ישאו גם הקטנים כמו כן קודם חלוקה: **ואס אמרו קטנים**. לאחר מיתת אביהן הרי אנו נושאים עמה כמו שנשאתם אסם שבוני: **אין שנשאתם לנסי אלא מה שנתן להם אביהם**. בחייו נתן והכי מפרש לה בגמ': **הניה צנוס**. ולא צניס: **גדולוס וקטנוס כו'**. הכי מיפרשא כולה כדפרשין גבי צניס: **נשאו גדולוס**. לאחר מיתת האב ישאו נמי קטנות: **וזה חומר צבנוס**. היכא צבנות יורשות מסיבא דצניס יורשין ואיכא נמי צנות צדיייהו שהצנות נוונות מן הצניס בנכסים מרובין כדמתן צריס פירקין דלקמן [ע"ז] הצניס יירשו והצנות נוונות

דכי הוה תנאי כתובה צנן נוקבן דיהויין ליכי מינאי אינון מתזנן מנכסי כו' [כתובות נג:]; ואין נוונוס ^(א) מן הצנוס. הקטנות מן הגדולות דבמקוס שזן יורשות כל הנכסים ליכא כתובה דמזון צנן נוקבן: **גב' גדול אחי**. שנושא ונותן בנכסים ואיכא הנאה ליתמי כי מיכסי מלצוסיס נאים כי היכי דלישתמעו מיליה: **מאי דעבד עבד**. ולא יטלו כנגדו ומיהו לכתלה אין לצבזב צממון אחיו כל ק"ו: **בשרכא**. אדם צטל שאין להם ריוח בדבר: **מאי קאמר**. דמתני' לפי משמעותה קשיא רישא לסיפא דקמני רישא נשאו גדולים ישאו קטנים והדר מני אס אמרו קטנים דמשמע לא ישאו קטנים: **ועמדה וניסא**. והכניסה כל נכסיה לצעלה כדרך נשואה: **צעל לוקח הוי**. מי שזויהו רצנן בנכסי אשתו צין בחייה צין לאחר מיתה כדצין לוקח או כדצין יורש ונפסא מינה לכל דיצינ החלוקין צין מקח לירושא כי הנך לקמן צשמעתין: **ישאו קטנוס מצעל**. חלקם המגיעס. אלמא ל'יורש הוי: **ישאו קטנוס לצעל**. מממון אביהן המונס ועומד עדיין בתפוסת הבית כנגד אותו ממון שנעלה הגדולה: ומקשינן **והסני ר' חייא נשאו גדולוס לצעל ישאו קטנוס מצעל**. אלמא מיד הצעל מוציאס מכלל שהכניסה לו כל הממון ואפי' חלק הקטנות ושמע מינה מדמוציאין מידו ד'יורש הוה דאי לוקח הוה מלוה על פה הוה ולא טריף ממשעבדי. ומשני לעולס לוקח הוי מיהו מלוה צשטר היא האי פרנסת הקטנות דשאני פרנסת נשואין דאית ליה קלא וכמלוה צשטר דמיא הלכך טריפא ממשעבדי ומוציאין אפי' מיד הלוקחות דגרסינן צפ' מציאת האשה [כתובות סט]. האחין ששיעבדו מוציאין אפי' מיד הלוקחות לפרנסה ואין מוציאין למוונות וכל שכן מן היורשין ולעולס אימא לך לוקח הוי ולענין לוותה ואיכלה ונישאת לא גצינן מצעל: **אמר ליה רב פפא לרבא**. דצעי למפשט מדרבי חייא יורש הוי: **לאו היינו דשלה רבין כו'**. ומהא איכא למפשט שפיר ד'יורש הוי: **אלמנטו נוונס**. בתנאי כתובתה שכן כתב לה ואת תהא יתבא צציתי ומיתזנא מנכסיי כל ימי מייגר ארמלותיך [שס נג:]: **ניסא הבת**. והכניסה הנכסים לצעלה אלמנטו מונת מנכסיו: **מסא הבת**. וירשה צעל: **אמר רב יהודה כו'**. אמורא הוה: **ואמרו אלמנטו נוונס**. דלעולס היא מונת עד שתנשא או שתצטע כתובתה או שירצו היורשין ליתן לה כתובתה כדאמרין כתובות [שס]: **אי אמרס צשלמא**. צעל בנכסי אשתו אפילו בחייה יורש הוי משוס הכי קמני נישאת הצת אלמנטו מונת מנכסיו דאע"ג דמזון האשה והצנות לא טרפא ממשעבדי דהיינו לקוחות מ'יורשין מיהא גציא: **אלא אי אמרס לוקח הוי אמאי נוונס**. והמתן צהנוקין [גיטין ד' מח:]; אין מוציאין למזון האשה והצנות מנכסים משועבדים מפני תקון העולס: **והא סגן**. בצכורות: **שאין חוזרין**. לצעליהן שאין חוזרין אלא ממכר: **בצבורס**. חלק צבורת הצבור כדמפרש התם [בביות נג:]; מתנה קרייה רחמנא לתת לו פי שנים [דגדים נא]; וה'יורש

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קלמ'

והא תניא ^(א) שמין את המחזירין ללוקח אמר עולא לא קשיא "כאן בבנו כאן באחר "הואיל ודעתו של אדם קרובה אצל בנו: **מתני'** "הניה בנים גדולים וקטנים אין הגדולים מתפרנסין על ידי הקטנים ולא הקטנים נוונין על הגדולים אלא חולקין בשוה "נשאו הגדולים ישאו הקטנים ואם אמרו קטנים הרי אנו נושאין כדרך שנשאתם אתם "אין שומעין להם אלא מה שנתן להם אביהם נתן "הניה בנות גדולות וקטנות אין הגדולות מתפרנסות על ידי הקטנות ולא הקטנות נוונות על הגדולות אלא חולקות בשוה נשאו גדולות ישאו קטנות ואם אמרו

קטנות הרי אנו נושאות כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן זה חומר בבנות מבבנים שהבנות נוונות על הבנים ואין נוונות על הבנות: **גב' אמר רבא יהאי גדול אחי דלבש ואיכסי מביאת מאי דעבד עבד והא אנן תנן אין הגדולים מתפרנסין על הקטנים מתני' "בשרכא שרכא פשיטא מהו דתימא ניהא להו דלא נינוול קמ"ל: נשאו גדולים ישאו קטנים: מאי קאמר אמר רב יהודה "הכי קאמר נשאו גדולים לאחר מיתת אביהן ישאו קטנים לאחר מיתת אביהן אבל נשאו גדולים בחיי אביהן ואמרו קטנים לאחר מיתת אביהן הרי אנו נושאין כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן אלא מה שנתן להן אביהן נתן: הניה בנות גדולות וקטנות: שלח ליה אבוה בר גביא לרבא "למדנו רבינו ^(א) לוותה ואכלה ועמדה ונשאת בעל לוקח הוי או יורש הוי "לוקח הוי ומלוה על פה אינו גובה מן הלוקחות או דלמא יורש הוי ומלוה על פה גובה מן היורשין אמר ליה תנינא נשאו גדולות ישאו קטנות מאי לאו נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות מבעל לא נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות לבעל אינו תני ר' חייא נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות מבעל דלמא שאני פרנסה דאית לה קלא א"ל רב פפא לרבא לאו היינו דשלח רבין באגרתיה ^(א) מי שמת והניה אלמנה ובת 'אלמנתו נוונת מנכסיו נשאת הבת אלמנתו נוונת מנכסיו מתה הבת אמר רב יהודה בן אחותו של ר' יוסי ^(א) (בן) חנינא ע"י היה מעשה "ואמרו אלמנתו נוונת מנכסיו אי אמרת בשלמא יורש הוי משום הכי אלמנתו נוונת מנכסיו אלא אי אמרת לוקח הוי אמאי נוונת מנכסיו אמר אביי אי לאו דשלח רבין אנן לא ידעינן והא ^(א) נתנן לאלו הן שאין חוזרין ביוכל הבכורה וה'יורש**

וסיורש

קטנו א מיי פייצ מהל' עשין ומתהה ה' יג סגנ עשין פט טושיע חורמ ס' רחנ טעיק צ: קעח ב מיי פיטע מהל' נחלות הל' יג וופייט מהל' אשות הל' כב) סגנ עשין לו טושיע חורמ ס' רפס טעיק א: קעב ג ד מיי מהלכות נחלות שס טושיע שס טעיק ג: קעג ח מיי שס הל' יג טושיע שס ס"ג: קפא ז מיי שס הל' יג טושיע שס ס"ג: קפב ט מיי פכיו מהל' מלוה ולוה הל"ב ופייצ מהל' וזיה הל"ב סגנ עשין דג טושיע חורמ ס' קיט טעיק ה ופי' קלב טעיק צ טושיע אהיע פ' לא ס"ב וס"ד: קפג י ב מיי פ"כ מהל' אשות הל"א סגנ עשין מח טושיע אהיע ס' לג טעיק ד ונכרי אלפס עוד כמותות פד: קפל ז מיי פייא מהל' עמיטה ויוכל הל' כ והלכה כל:

רבינו גרשום (המשך)
נוונות מממון הבנים בבכסין מועטין והבנים ישאלו על הפתחים: ילמדנו רבינו. בתולה או אלמנה ללוותה ממון מאחרים ואכלה ואח"כ עמדה ונישאת לבעל קודם תושלם והביאה לבעל נכסים מאי: בעל בבכסי אשתו (יש לו דין) לוקח הוי או יורש הוי. [ולוקח הוין] ולא יפרע כלום משום דמלוה על פה אינה גובה מן הלוקחות לדית ליה קלא למלוה על פה. או דלמא יורש הוי ונזכה בו: מאי לאו נשא גדולות לבעל שלוו תתפרנסו ממון הקטנות ונביאשאו לבעל הגדולות ישאו קטנות מה שלוו ואכלו אחיותיהן ששלחן ישאו מממון הבעל אלמא דבעל בבכסי אשתו יורש הוי ויש לו דין יורש ומלוה לוקח הוי. והכא מיט' גובות יורש [הוא] משום הכי גובה שאני פרנסה שוטל ממון מן הקטנות דקלא אית ליה ובמלוה בשטר דמי ומלוה בשטר גובה מן הקטנות מן הבעל את לא יורש [הוא] היא אלמנתו נוונת מנכסי בעלה לפי כי על היורשין ליתן לה אלמנה מוונות: נישאת הבת. והבכסיה הנכסים לבעלה שירשה מאביה שאלמנה זו דאריה ליוון מחן. אצ"פ שנישאת לבעל אפ"ה אלמנה נוונת מנכסים של חתנה שהכניסו לו הבת. מתה הבת ודחשאת לאו בירושתה נכסים קיימו: אמר ר' יהודה על ידי היה מעשה. שאירע כן ובאו לפניו לדין ואמרו חכמים דאפי' דמתה הבת הואיל שהנכסים שהניסה לו בידו הן דין הוא דנוונת: אי אמרת בשלמא דהאי בעל יורש הוי. בבכסי אשתו משום הכי נוונת האלמנה דקרימה שטר כתובתה שנתחייב לה בעלה במוזונתיה מקמי דנפלה ליה האי ירושה לבעל משום דאין יורש אלא לאחר מיתת אשתו ומתכתב דקרימה שעבדו אלמנה קודם שעבדו של בעל אלא אי אמרת לוקח הוי אמאי נוונת והא קיי"ל אין מוציאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תקון העולם והני נכסים משועבדים הם לבעל משעה שהכניסו לו אשתו. לאו לאו ש"מ יורש הוי ומשום הכי נונית. ואם נפשן לומר הא קדם שטר כתובתה מן הבעל שהוא כלוקח ואיכא למימר דאין הוא דנוונת. אפ"ה דקדם אינה נוונת כדפרשי' לעיל מפני תקון העולם: אלו שאין חוזרין ביוכל. דלא חשיב כוכביי דהררי משום דוכינתו רחמנא

עין משפט ונר מצוה

א) [תוספ' כתובות פ"ח], ב) [לקמן קמנ:], ג) א) נפי' תוס' צ"מ ד"ה הכי גרסינן], ד) כתובות מט:, ה) ז"ל דברין], ו) צבורות נג:, ז) ב"מ"א: אחיו לכה, ח) ופי' תוס' צנא קמא צג: ד"ה דשרסינ',

גליון הש"ס

בסרא ילמדנו רבינו לוותה ואכלה. עיין צ"מ דף קד ע"ב מד"ה ה"ג:

הגהות הב"ח

א) רשב"ם ד"ה ופי' מוטת הצנות לר"ז ומיתת מן נמחק:

מוסף רש"י

נשאת הבת אלמנתו נוונת מנכסיו. אע"ג דלמור רבנן צעל בנכסי אשתו לוקח הוי וקימא לן אין מוציאין למזון האשה מנכסים משועבדים, הלא שזויה רבנן כיורש משוס פסולא דאלמנה, ופי' מפרש' ציס נחלין [כתובות סס:].

מוסף תוספות

א. יש מי שפירש בשרכא מלבוש של משי. שטמ"ק. ועי' רש"ס.

רבינו גרשום

בכת האב שיהא יכול להורישן לשאר בניו אע"ג דגדלו הפירות בחייו: והתנן שמין את המחזיר ללוקח. אדם שמכר שדה לחבירו. לטוף ר' שנים ולא בתוך ר' וכשהשלימו ר' שנים היה תבואה של מורח מחזירין לקרקע ועדיין לא נגמרו ברישולן אין אומרים דבנוף הקרקע דמיין ומכירין ללוקח אלא שמין אותן מחזירין ללוקח והוא קנה אותם משום דברשותיה דמוכר גדול. ה"ג האי אב דהניח פירות מחזירים בחיי אביהן דלדו ואמאי אין הוה ברושותן אלא היא בן לתוד: כאן בבנו. הואיל ודעתו של אב קרובה אצל בנו כשכתב לו כל נכסים לאחר מותו מחל לו הפירות במשעת מותו. אלא מוכר לאחר לא מחל לו הפירות ליפכך שמין. ואמר לו רבי א' דמשעה זו שמין את המחזירין ללוקח אין ידוע היכן הוא: **פ"ה**. הניה בניס גדולים וקטנים. והניח נכסים וקודם שחלקו הממון אין הגדולים מתפרנסין על הקטנים. כלומר אין קונין הגדולים מלבוש מתפושת הבית מפני שלא יתמנע חלקן של קטנים מפני שלגדולים צריכין יותר מלבוש מקטנים וקטנים צריכין יותר מוונות שאוכלין בכל שעה כיום ליפכך לא יוונת מחלקן של גדולים אלא חולקין הנכסים בשוה וירעה כל אחד בחלקו מה שרצה: האי גדול אחי שלבש וכסה עצמו. מתפרשת הבית. מאי עצמא דמתני' דקתי דאין מתפרנסין דאפי' הוי גדול אחי: כשרבא טעקינן. כלומר אדם צטל שאין מרויח מן הנכסים כלום אלא עבד:

אחר שמרריח מאי דעבד עבד: בשרכא פשיטא. דאין מתפרנסין הואיל דלית להו הנאה מיניה לא מחלי ליה: מהו דתימא. מחלי ליה משום דלא תחול של לא יכרס ויתוף וקמ"ל דלא: נשאו גדולים מן הנכסים לצורך לישא נשים ינשאו קטנים מן הנכסים: אם אמרו קטנים כו': מאי קאמר. כלומר היכי מתרצי מתני' וישא קתני נשאו גדולים ישאו קטנים דמשמע דשוין אהרדי וסיפא קתני אם אמרו קטנים הרי אנו נושין כדרך שאהם נשאתם אין שומעין להם דמשמע דלא שוין אהרדי: אמר ר' יהודה ה"ק נשאו גדולים. אשה מתפושת ישאו קטנים נמי כנגדן מן הממון אבל אם נשאו בחיי אביהן ונתן להם אביהן ממון אם אמרו הקטנים לאחר מיתת אביהם הרי אנו נושאין עכשיו מתפושת הבית כדרך שנשאתם אתם בחיי אביהן אין שומעין להן אלא מחלקין הירושה: הניה בנות גדולות וקטנות כו'. בדמ"פ גבי בניס ופי' נמי מפרשינן גבי בנות. וכי היכי דמקשי' ומתרצי' גבי בניס ה"ג גבי בנות: וזה החומר בבנות מבנים. שהבנות

א) ותרלה דלוה כוונת הרשב"ם והתוס' וכתבו והמציא גרסי' ור"ל לנפוקי מני' רבינו.